

PRENUMERATA.

W Kiosku:
Rocznik 100 k.
Półrocznik 50 k.
Kwartalnik 25 k.
Miesięcznik 10 k.
W KROŚCIEWIE I CESARSKIM:
Rocznik 100 k.
Półrocznik 50 k.
Kwartalnik 25 k.
Miesięcznik 10 k.
Prenumerata na „Dziennik Łódzki” w Warszawie przyjmuje biuro ogłoszeń Rajchmana i Frenckera, przy ulicy Senatorskiej Nr. 13. Tamże nabywać można pojedyncze numery „Dziennika”.
Cena pojedynczego numeru 5 kop.

DZIENNIK ŁÓDZKI

PISMO PRZEMYSŁOWE, HANDLOWE I LITERACKIE.

CENA OGŁOSZEŃ.

Za jeden wiersz palitum lub za jego miejsce 6 kop., a następstwem wrzucić ogłoszenia powtarzających się albo większych ogłoszeń odpowiedniego rabatu.
Nekrelogi: za każdy wiersz 10 kop.
Reklamy: za każdy wiersz 12 kop.
Stałe i wielokrotne ogłoszenia adresem po ra. 2 miesięcznie.
Od należności przewyższających 10 rubli odstępowo dodatkowo ogólnie 5 proc.

KALENDARZYK.

Dziś: Donata i Wiktora M.
Jutro: Julii P. M. i Heleny.
Wschód słońca o godz. 4 m. 11. Zachód o godz. 7 m. 42.
Długość dnia godz. 15 m. 31. Przybyło dnia godz. 7 m. 53.

BIURO REDAKCYI I ADMINISTRACYI
ULICA PAZAŻ MEYERA Nr. 514.

Adres telegraficzny:
„DZIENNIK” ŁÓDŹ.

Ogłoszenia przyjmowane są: w Administracji „Dziennika” oraz w biurze ogłoszeń Rajchmana i Frenckera w Warszawie.

Rękopisy nadesłane bez ostrzeżenia — nie będą zwracane.

ROZKAZ NAJWYŻSZY.

O ustanowieniu kar za ujawnienie tajemnic państwowych.

Rada państwa, w zjednoczonych departamentach spraw cywilnych i duchownych oraz praw i w sprawie ogólnych, rozstrząsała i przedstawiła ministrowi sprawiedliwości co do ustanowienia kar za ujawnienie tajemnic państwowych, orzekła:
I. Artykuł 256 kodeksu karnego wyd. 1885 r., należy poniższymi przepisać:
Art. 256. Kto zakomunikuje rządowi lub agentowi państwa zagranicznego, nie będącego w wojnie z Rosją, albo ogłosi plan, rysunek, dokument lub kopię z nich, albo też wiadomość, która powinna, w celach bezpieczeństwa zewnętrznego Rosji, być utrzymywana w tajemnicy względem państwa zagranicznego, ten skazany jest na to, że zostanie:
na pozbawienie wszystkich praw stanu i zesłanie na osiedlenie do najbliższych miejscowości Syberii.

Za przestępstwo tego rodzaju winowajca, jeśli plan, rysunek, dokument, lub kopie z nich, lub też wiadomość, były mu powierzone z urzędu, albo je otrzymał na zasadzie swego stanowiska służbowego, a także, jeśli mu był ogłoszony zakaz komunikowania, że komu lub ogłaszać, ulega karze:
pozbawienia wszystkich praw stanu i zesłania do robot ciężkich na czas od lat sześciu do ośmiu, lub od czterech do sześciu lat.

Art. 256. Kto, bez pozwolenia rządu, będzie jakkolwiek sposobem zdejmował plan lub robił rysunek albo opis twierdzy rosyjskiej, lub też miejscowości, otaczającej ją, albo portu wojennego, obwarowanego obozu, statku wojennego, przeznaczanego do obrony kraju, a także kto, bez pozwolenia rządu, dostanie plan, rysunek, lub dokument, które powinny, z wiedzą winowajcy, w celach bezpieczeństwa zewnętrznego Rosji, być zachowywane w tajemnicy względem państwa zagranicznego, albo też kopie z takiego planu, rysunku lub dokumentu, ten też ulega karze:
zamknięcia w więzieniu na czas od ośmiu miesięcy do roku i czterech miesięcy, albo od czterech do ośmiu miesięcy.

Jeśli zdejmowanie planu było dokonywane, a rysunek i opis robione w celu komunikowania ich rządowi, albo agentowi państwa zagranicznego, nie znajdującemu się w wojnie z Rosją, to winny tego skazany zostaje:
na pozbawienie wszystkich szczególnych, osobliwych lub należących do stanu praw i przywilejów i na zesłanie na osiedlenie w Syberii, albo też oddanie do rot arestanciów poprawczych wedle czwartego i piątego stopnia 31 art. niniejszego kodeksu, lub też na zesłanie na osiedlenie do jednej z odległych gubernij, oprócz syberyjskich, lub na zamknięcie w więzieniu wedle pierwszego lub drugiego stopnia art. 33 tego kodeksu (art. 30, II).

— Bez wątpienia mój drogi zmieniła się. Gdyś odejść miał być dzieckiem wielkim i uczuciem, a teraz jest kobietą z rozumem i stanowczością jak rzadko. Chciałabym mieć jej rozum, energię i ambicję, często powiadam, że ona powinna być moją matką, a ja jej córką — dodała spoglądając w zwierciadło.
— A tena stała się ambitną?
— Dziwi cię to? My wszystkie stajemy się ambitne, kobiety, niemamy innego środka. Nauka, sztuka nie zajmują nas tak całkowicie jak was. Na krótki przeciąg czasu, pod wpływem innych, zapewne musimy się czem podobnym przejąć, ale to nie płynie z serca, Kelvinie. My dbamy tylko o stroje, pochwleństwa lub bywamy ambitne. A tena ambicya, to Grecyja, chciałyby mieć majątek i znaczenie, aby w jej losach mógł pewną rolę odegrać. O sobie, jeżeli myśli, to tylko dlatego aby móc z dumą i tryumfem stanąć w murach Londynu na przekór nieprzyjaciółom swojego ojca.
— Na przekór nieprzyjaciółom swojego ojca?
— Tym którzy go zabili. Tak, oni zabili jej ojca! Czysadisz, żeśmy zapomnieli? Nigdy, zarówno Ateńa jak ja, nie porzucimy do Londynu, jeżeli nie będziemy dość potężne i silne, aby upokorzyć naszych wrogów. Rozumiesz mnie, bo jesteś naszym przyjacielem.
— Nie, nie rozumiem pani dokładnie.
— Lecz musisz mnie zrozumieć, chcę żebyś ty właśnie nas zrozumiał. Wytlumacz ci to wiele, całą zmianę jaką znajdujesz w Ateńie.
O ile zrozumieć mogłem, chodziło tu o bogate zamążpójście Ateńy, po części dla sprawy Grecji, a po części dla upokorzenia nieprzyjaciół jej ojca, którymi mogłaby pogardzić jako bogata i niezależna kobieta. Słowa takie w ustach pani Rosaire

Tej samej karze ulega winny zejścia kopii z planu, rysunku lub dokumentu, albo zjeżdżania lub wyłożenia na piśmie wiadomości, jeśli to jest uczynione celem zakomunikowania ich rządowi, albo agentowi państwa zagranicznego, nie będącego w wojnie z Rosją, a sam plan, rysunek, dokument lub wiadomość, powinny z wiedzą winowajcy, w celach bezpieczeństwa Rosji, być trzymane w tajemnicy względem państwa zagranicznego.
Art. 256. Kto, bez pozwolenia rządu, przy pomocy podstępnej lub przez ukrycie swego stanowiska, linienia lub narodowości, dostanie się do twierdzy rosyjskiej, lub portu wojennego, obozu obwarowanego, statku wojennego, lub innego urządzenia wojennego, przeznaczanego do obrony kraju, ten za to skazany zostaje:
na pozbawienie wszystkich szczególnych, osobliwych i do stanu należących praw i przywilejów i zesłanie na osiedlenie do jednej z gubernij odległych, z wyjątkiem syberyjskich, albo na zamknięcie w więzieniu wedle pierwszego lub drugiego stopnia art. 33 tego kodeksu (art. 30, II).

II. Art. 425 kodeksu karnego wyłożył jak następuje:
Urządnik, który pozwolił, wskutek niedbalstwa lub nieuwagi, przepisów ustanowionych, na skradzieństwo, niszczenie lub zgubienie planu, rysunku, albo dokumentu, które powinny, z wiedzą winowajcy, w celach bezpieczeństwa zewnętrznego Rosji, być trzymane w tajemnicy względem państwa zagranicznego, a także i urządnik, który wyjawiał przez nieuwagę tajemnicę państwową, zostaje skazany:
na zamknięcie w twierdzy na czas od lat dwóch i miesięcy ośmiu do lat czterech, lub od jednego roku i miesięcy czterech do dwóch lat i ośmiu miesięcy, z pozbawieniem niektórych, na mocy art. 50 tego kodeksu, szczególnych praw i przywilejów.

III. Art. 31 dodatku I do art. 1 (uwaga 2) ustawy o uprzedzeniu i tamowaniu przestępstw, wyd. 1890 r., uzupełnił przez następujący przepis:
Ministrowi sprawiedliwości, w porozumieniu z ministrem wojny, albo z zarządzającym ministerium marynarki, stosownie do potrzeby, nadanem zostaje prawo oddawać pod sąd wojenny osoby zarządu cywilnego, oskarżone o przestępstwa, wskazane w art. 255, 256 i 256 kodeksu karnego.

Jego Cesarska Mość wyłożył powyższe orzeczenie Rady państwa w dniu 20 kwietnia 1892 roku Najwyższy raczył zatwierdzić i rozkazał wykonać.
(„Prawit. Wiestnik”).

DZIAŁ PRZEMYSŁOWY.

Łódź, dnia 21/V 1892 r.

× Fabrykanci łódzcy otrzymali prywatne zawiadomienie, iż w tym jeszcze mie-

sięcu przybędzie do Łodzi delegat belgradzkiego zgromadzenia przemysłowego, celem rozpatrzenia się w przemyśle łódzkim i zawiązania stałych stosunków. Delegat ten bawi obecnie w Moskwie, dokąd wraz z nim przybyło kilku agentów serbskich. Niektórzy przemysłowcy łódzcy wyrażają z góry przekonanie, iż zawiązanie stałych stosunków z Serbią może być dla przemysłu łódzkiego nader korzystnem.

× W tych dniach niektórzy komiwojażerowie, którzy wyjechali z Łodzi przed miesiącem, nadesłali z Rosji kilka znacznych zamówień na wyroby wełniane. Zamówienia na wyroby bawełniane dotąd w większej ilości nie nadeszły.

× Jeden z mniejszych fabrykantów łódzkich, p. S. H. Rosenthal, zawiesił wypłaty.

× Ogólną sumę podatku od przedsiębiorstw handlowych i przemysłowych gildyjnych w gubernii piotrkowskiej na rok bieżący izba skarbową piotrkowska oznaczyła na rs. 128,000, z czego przypada: na powiat łódzki z Łodzią i Zgierzem rs. 68,000, na powiat bełzski z Bełżanem rs. 32,000, częstochowski z Częstochową rs. 10,600, łaski z Łaskiem i Pabianicami rs. 6,500, brzeziński z Brzezinami i Tomaszowem rawskim rs. 6,000, noworadomski z Noworadomskiem rs. 2,550, piotrkowski z Piotrkowem rs. 2,000, rawski z Rawą rs. 350.

Drogi wodne.

× Podczas nadchodzącego lata mają być prowadzone roboty wielkich wymiarów na Niemnie, Dźwinie zachodniej, Dnieprze, Bugu i innych znaczniejszych drogach wodnych. Bug postanowiono uczynić spławny na całej długości aż do powiatu winnickiego, gub. podolskiej.

× Na Wiśle kursują od niedawna pomiędzy Warszawą i Płockiem dwa nowe statki: „Sokół” i „Gwiazda”.

Drogi żelazne.

× „Grażdania” donosi, że senat rządzący, na wspólnym zebraniu departamentów finansowego i kasacyjnych, wydał postanowienie, że sprawy karne prze-

ciwko oficyalistom dróg przemysłowych, chociażby oni byli urzędnikami państwowymi, tudzież przeciwko urzędnikom dróg żelaznych skarbowych, niekorzystającym z praw służby państwowej, winny być wyłączone w ogólnym porządku procedury karnej, na wypadek wykonania ich przeciw obowiązkom służby kolejowej.

× Ogłoszono ustawę pierwszego tawarzystwa akcyjnego dróg dojazdowych w państwie ruskim i moskiewskiego towarzystwa budowy i eksploatacji dróg żelaznych dojazdowych w Rosji.

× Do ministerium skarbu wniesiono podanie górników z południowej Rosji, domagających się ustanowienia specjalnych taryf dla wszelkich gatunków żelaza i stali do wszystkich raskich portów i w takich wymiarach, aby południoworuskie żelazo było w stanie wyprzeć z nich żelazo zagraniczne pochodzenia i aby w tej walce z zagranicznym żelazem, otręgnięciu południowy odgrywał taką rolę, jak i inne okręgi górnicze.

× Skutkiem starcia ostatniego zjazdu naczelników ruchu na kolejach ruskich, zarząd lasów dozwolił leśnictwom prowincjonalnym dokonywać badań, o ile drzewa, posadzone wzdłuż plantów kolejowych, zdolne są zapobiegać zapaom śnieżnym.

× Przedstawiciele przemysłu naftowego w Baku, wobec przesilenia, jakie ten przemysł przeżywa, starają się u ministerium skarbu o obniżenie taryfy kolejowej dla nafty.

× W celu zapobieżenia rozpowszechnianiu chorób zaraźliwych, departament dróg żelaznych zwrócił się do zarządzających kolejami z propozycją ustanowienia przepisu obowiązującego, aby każdy wagon, w którym znajdowali się pasażerowie chorzy na zaraźliwe choroby, poddawany był ścisłej dezynfekcji, pod nadzorem lekarzy kolejowych i następnie był przewietrzany.

× Ministerium komunikacji rozpatrzyło już projekt budowy drogi żelaznej, przez główne pasmo gór kaukaskich od stacyi

wytlumaczenie. Odpowiedzi nie otrzymałem.

— Pisałeś do mnie, Kelvinie, doprawdy? to dziwnie! Musiałam listów nie odebrać, w przeciwnym razie byłabym ci odpisała; bez wątpienia byłabym odpisała, tembardziej, że jał mi się było.

Być może, że pani Rosaire nie odebrała tych listów... największy wielbiciel Grecji nie pochwalił jej zarządu pocztowego, każdy atenczyk, wysyłając list, uważa to za pewne ryzyko. Dziwna rzecz jednak, że listy moje do Ateńy dochodziły, a do jej matki zginiły w drodze. Jakież nieczar nie przechodziłem, czekając na słowo wyjaśnienia! Po bezgranicznej rozpaczce dośzedłem do przekonania, że zmiana w moim położeniu wywołała to oziębłość i zamknęłam się w sobie złośliwie! Ale czy Ateńa mogła przypuścić, że bez wszelkich pytań zgodziłem się obojętnie na zerwanie z nią?

— Więc Ateńa uwierzyła, że chętnie z nią zrywam i nie chcę utrzymać dalszych stosunków?

— Uwierzyła, Kelvinie, dlaczegożby nie miała wierzyć?

— Dlaczego? bo ją kochałem, a ona wiedziała o tem, nie mogła powstrzymać!

— O! mój drogi, nie mów mi tego po raz drugi; byłeś prawie dzieckiem.

— Dzieckiem! miałem lat dwadzieścia trzy!

— Czyż to nie wielkie dzieciństwo, w sprawach sercowych przynajmniej? — ze słodkim uśmiechem pytała pani Rosaire — byłeś dzieckiem, nie rozumiejącym stanu własnego umysłu, młodzieńcześnie, nie zdecydowanym jeszcze, czem będzie, czyż więc mogłam posiadać cię o trzecie państwo na rzeczy, o których i dojrzały mężczyzna jasnego poglądu nie ma? A Ateńa była takim dzieckiem, czyż mogłam jej szczenię na ryzyko wystawiać?

Justyn Mc. Carthy.

DZIEWICA ATEŃSKA.

Przekład z angielskiego W. R.

(Dalszy ciąg — patrz Nr. 112).

— Mój drogi, stary przyjacielu, z jaką radością cię witam — były pierwsze słowa pani Rosaire — nie wgapiałam, że powróciłeś jeszcze do nas i gdy powiedziałam mi, że jesteś w drodze, nie zdziwiłam się wcale i czekałam, kiedy nas odwiedzisz.

— Powiedziano pani, że jestem w drodze? Kto taki? — zapytałam mocno zdziwiona i niemile dotknięta, gdyż przagnęłam spotkać panią Rosaire nieprzygotowaną na moją wizytę; mimowoli posadzałam zawsze tę kobietę, iż odgrywa przybraną rolę.

— O, wiedziałam o towarzystwie przyjeździe — żywo podjęła pani Rosaire. — Telegrafował nam z Korfu Konstanty, znasz go?

— Konstanty Margarites?

— Donosił o czem innym, wspominał i o tem.

— Czy panna Rosaire wie także?

— Panna Rosaire! Nazywałaś ją zwykłe „Ateńa”.

— Niegdyś... tak; ale dziś chyba nie mógłbym jej nazwać „Ateńa”.

— Pomieszanie moje nie uszło uwagi pani Rosaire.

— Zapewne, lepiej zrobisz nie nazywając jej „Ateńa” — odparła z lekkim westchnieniem — ale dla ciebie mogłaby być Ateńa.

— Nie ośmieliłbym się...

— O, mój drogi Kelvinie! wspomnij na dawną zażyłość ze mną i z Ateńą.

— Lecz Ateńa się zmieniła — odparłem chmurnie.

Owezały kolei zakaukaskiej do Władysława. Ministerium komunikacji przysłało do wniosku, że budowa drogi projektowanej jest przedwczesna.

Ministerium komunikacji udzieliło pozwolenie na budowę bocznic kolejowej od stacji Kiewa na drodze południowo-zachodniej do leśnictwa Cumi, należące do księcia Radziwiłła.

Handel.

Do Libawy dowiedziano w tych dniach znaczne partie owiec z Królestwa Polskiego dla wywozu ich do Francji.

Pocztę i telegrafy.

W osadzie Bychawa, w powiecie lubelskim, otwarto oddział pocztowy.

Przemysł.

„Kurier codzienny” donosi, że panna Marya Rejmanówna, po powrocie z Włoch, udaje się w okolice Ciecina, celem otwarcia fabryki wyrobów galanterii z marmuru królowego. Na początek w nowym zakładzie będą pracowali instruktorzy włosi, następnie zaś roboty będą powierzane robotnikom miejscowym.

Przedsiębiorca Dietla pod Sosnowicami, jak donosi „Kurier codzienny”, w skutek licznych i bardzo znacznych zapotrzebowań, od kilkunastu dni podwoiła liczbę robotników i znajduje się w pełnym biegu, jakiś czas bowiem liczba robotników, a zwłaszcza robotnic była tam znacznie zmniejszona.

Na terytorium przedsiębiorstwa firmy „Briggs-Posselt” w Markach, podjęto budowę szpitala dla robotników fabrycznych, tudzież bazaru spożywczego o 14-stu sklepach, które będą wydzielawione fachowym handlarzom, z wyłączeniem żydów. Oprócz wymienionych budowli, w ciągu lata bieżącego, mają być wzniesione dla robotników domki mieszkalne, typu angielskiego, z ogródkami, w ilości dwięciu, a w każdym zamieszka po 12 rodzin. W jednym z gmachów fabrycznych ma być urządzona ogólna sala jadalna dla 300 osób, która zarazem będzie salą modlitwy dla ewangelików i anglikanów. Projektowaną jest również budowa kościoła dla katolików. Obecnie pracuje w fabryce owej 988 robotników, lecz wkrótce liczba pracujących będzie zwiększona do 2,000 osób. Gmachy fabryczne rozszerzone. Fabryka oświetlona jest elektrycznie. Oprócz przedsiębiorstwa wspomnianego posiada odlewnię żelaza i fabrykę mydła dla własnego użytku. Maszyny i motory budują się na miejscu. Magazyny owej fabryki miały być połączone torami kolejowymi z linią kolei petersburskiej, lecz ze względu na taniść furmanek wiejskich, wożących transport przędzy z fabryki na praskie i warszawskie stacje kolejowe, od zamiaru odstąpiono. pomimo, iż kolej petersburska chciała własnym kosztem ułożyć szyny.

Komitet naukowy górniczy w Peters-

burgu, zamierzając zebrać materiały dla wydania wiadomości statystycznych o przemysle górniczym w Rosji, rozesłał zarządzającym zakładami górniczymi tablice, dla dostarczenia w jak najkrótszym czasie wiadomości o powierzchniach im zakładach. Pomiedzy innymi, wymienione być winny wszystkie wypadki nieszczęśliwe, jakie się wydarzyły, nie wyłączając najcięższych.

General-gubernator kraju zakaspickiego, Kuropatkin, zawiadomił towarzystwo popierania przemysłu i handlu w Petersburgu, że przy badaniu pokładów mineralnych w okręgu mangazjackim, w odległości 25-ciu wiorst od zatoki Sary-Tasz, która jest dostępną dla okrętów morskich, natrafiono na pokłady rudy żelaznej i węgla kamiennego. General Kuropatkin zachęca kapitalistów prywatnych, aby skorzystali z nowego odkrycia i przystąpili do eksploatacji rzeczonych pokładów.

Rolnictwo i przemysł rolny.

W tych dniach departament rolniczy rozesłał niektórym właścicielom ziemskim kraju południowo-zachodniego nasiona kasztana olbrzymiego (Castanea mamuth), dla dokonania zasiewów próbnych. Kasztan rzeszowy różni się od zwyczajnego olbrzymią wysokością i wytrzymałością, skutkiem czego uznano go za użyteczny dla Rosji.

Rzemiosła i przemysł drobny.

Na sesji wyborczej zgromadzenia szklarzy w Warszawie, wybrano na dalsze trzy lata na starszego p. Antoniego Bystrzanowskiego, a na podstarszego p. Wiktora Jaroszyńskiego.

Tramwaje.

Właściciele kilku fabryk warszawskich, położonych na powislu w okolicy Solca i Czerniakowskiej, ponowili starania o ułożenie linii tramwajowej od stacji towarowej kolei warszawsko-wiedeńskiej, wzdłuż alei Jerozolimskiej do swych fabryk.

Wystawy.

Komitet muzeum przemysłu i rolnictwa postanowił urządzić wystawę nasion i produktów rolnych w styczniu r. p.

W Petersburgu otworzoną być ma wkrótce wszechrosyjska wystawa rzemieślnicza.

Z MIASTA.

Zebrań kościelnych. Dnia 1 czerwca w kościele ewangelickim w Aleksandrowie pod Łodzią, pod przewodnictwem superintendenta dycezyi kaliskiej odbędzie się zebrań parańskie, na którym dokonane będą wybory członków kolegium tegoż kościoła na miejsce wychodzących w tym roku z kadencji.

„Lutnia”. Z wiarogodnego źródła do wiadomości się, że ustawa towarzysztwa śpiewackiego pod nazwą „Lutnia Łódzka”, zatwierdzona przez ministerium spraw wewnętrznych, udeszła już do piotrkowskiego rządu gubernialnego, skąd będzie w tych dniach wysłana do władz łódzkich dla wręczenia osobom interesowanym.

Towarzystwa opieki nad zwierzętami. Na ostatnim posiedzeniu zarządu towarzystwa opieki nad zwierzętami przyjęto w poczet członków następujących mieszkańców Łodzi: pp. Ludwika Söderströma, Ernesta Vevera, Augusta Zilkego, Gustawa Buhle, Gustawa Schreyera, Ludwika Meylerta, Gustawa Lehmana, Ludwika Kellera, Karola Jentego, Józefa Felkela i Józefa Domke.

Nowa podkopy. W tych dniach nadeszły do Łodzi okazy nowych podków, systemu p. Kondakowa. Podkopy te nie wymagają przybliżania gwoździami do kopyta końskiego, lecz są rodzajem trzewika, który zamyka się na sprzączkę.

Salut. Dowiadujemy się, że wkrótce Baluty będą oswobodzone od pobytowych „Belle-vue”. W posesji Herszkowicza przy ulicy Piotrkowskiej, otwarto restaurację p. n. „Belle-vue”. Przy restauracji znajduje się ogródek odpowiednio urządzony.

Pożar w fabryce. We wtorek, w fabryce p. Markusa Frenkla w Konstantynowie pod Łodzią, wybuchł pożar. Spaliła się znaczna część towarów flanelowych. Pożar ugasił robotnicy powyższej fabryki. Straty na razie nie dają się obliczyć.

Z rusztowania. Onegdaj spadł z rusztowania domu p. Poznańskiego przy ulicy Piotrkowskiej cieśla, Zduniak. Omdlałego odniesiono do domu, gdzie w kilka godzin ducha wyzionął.

Śmiertelny wypadek. We wtorek w fartaku, w lesie żeromiuskim powiatu łódzkiego, spadła belka na głowę 9-letniego chłopaka, Antoniemu Niewiadomskiemu. Uderzenie było tak silne, że chłopak znalazł śmierć na miejscu.

Z poza Łodzi.

—o—

Warszawa.

Wkrótce przyjechać ma do Warszawy minister komunikacji, celem dopełnienia rewizji dróg żelaznych w Królestwie Polskim.

Prezes kolei iwagrodzko-dąbrowskiej i fabryczno-łódzkiej, J. G. Bloch, wyjechał do Petersburga.

W czwartek odbyły się w Warszawie wybory do władz towarzystwa kredytowego ziemskiego. Wybrani, do komitetu: p. Włodzimierz Biesiadecki z Płowców (ponownie), do dyrekcji głównej p. Artur Banachiewicz z Gródowa (ponownie); do

dyrekcji szczegółowej pp.: Ludwik Łuszcz z Pęzłowa (ponownie), Władysław Sokołowski z Woli Biejkowskiej (ponownie), Stanisław Dzierżicki ze Świętego. Na zastępcę do komitetu p. Adam Boniecki z Mogilnicy; do dyrekcji głównej p. Henryk Ciechowski z Pyszkowa; do dyrekcji szczegółowej pp.: Stanisław Wierzbicki ze Starej Wsi i Rudolf Lewandowski z Zaków. Wreszcie na prezesa przyszłych wyborów p. Karol Gostomski z Borucina, na jego zastępcę p. Teodor Górski ze Świerczyna. Ustawa zawiązująca się w Warszawie towarzystwa zwolenników homeopatyi jest już zatwierdzoną.

Właścicielka szkoły froeblovskiej, p. Marya Weryho, otrzymała pozwolenie na przyjmowanie panienek w celu dokładnego wykwalifikowania ich specjalnie na bonę. Według programu, do zakładu powyższego przyjmowane będą panie od lat 16-stu, umiejące czytać i pisać i zająć się i kroić.

Władza naukowa wydała pozwolenie p. Maryi Słonezyńskiej na założenie i prowadzenie w Warszawie, w okolicy ulicy Mieszańkowskiej, nowej szkoły froeblovskiej dla zabaw i zajęć dzieci obojga płci od 5-7 lat mających.

Zarząd kolonij letnich w Warszawie zakwalifikował do wyjazdu na kolonie letnie ogółem 655 dzieci, z tej liczby 535 na wieś, a 120 do Ciechocinka.

Wkrótce ma być otwarta w Warszawie nowa lecznica prywatna chirurgiczna, kosztem i staraniem dra Przyborskiego. Według zatwierdzonego już przez właściwą władzę programu, nowy zakład leczniczy składać się ma z sali operacyjnej, ambulatorium i kilku oddziałów pokojów, początkowo na 8 do 12-stu chorych. W zakładzie znajdować się ma osobne pomieszczenie na wanny.

Nowy zakład leczniczo-gimnastyczny otwiera w Warszawie p. Walenty Piękowski. Według zatwierdzonego programu, do zakładu uczęszczają mają dzieci i osoby dorosłe obojga płci, z wyznaczeniem jednakże oddzielnych godzin dla kobiet i mężczyzn.

Ogród na terytorium posesyi Nr 17, przy ulicy Nowy-Swiat w Warszawie z odczyną, przyległą do ogrodu, zadzierżawil jeden z lekarzy warszawskich w celu urządzania zakładu wodoleczniczego metodą Kneipa. W oficynie urządzone być mają łazienki, połączone z ogrodem w ten sposób, iż pacjenci będą mogli boso chodzić po trawnikach, jak tego wymaga metoda Kneipa. Zakład otwarty będzie w przyszłym miesiącu.

Wystawę gołębi zamierza urządzić w Warszawie grono hodowców. Na miejsce wystawy wybrano Bagatelę, dochodzący przeznaczony jest na cel dobroczynny.

Wystrzał z rewolweru odebrała sobie życie 21-letnia Bronisława Okońska, służąca

Przeszłość już minęła, nie można jej ożywić, mój przyjacielu, zawsze drogi dla mnie.

— Przeszłość i teraźniejszość są dla mnie jednym. Czuję dziś to samo, co wówczas.

Powstałem z siedzenia, zabierając się do wyjścia. Pani Rosaire przysunęła się ku mnie i, kładąc swą małą rączkę na moim ramieniu, zapytała pieszczotliwie: — Nie sądzę, abyś odbył tę długą drogę do Aten w celu odnowienia dawnej sielanki młodości. Nie wierzę temu! Zapomniałeś o tej dziecinnej mrzonce.

— A ona czy zapomniała?

— O tak, przypuszczam, jestem pewna. O tylu rzeczach myślała już od tej pory; nie poznałabyś dawnej Ati Rosaire, w głowie jej pełno projektów, planów, nadziei, ja sama nieraz zastanawiałam się, czy to tasama dziewczyna. Pochłonięta dwoma celami, o których ci mówiłam, dla nich jedynie żyje i o nich myśli. Chce zdziałać coś wielkiego dla Grecji i chce pokazać wrogom, że jest godną córką swojego ojca.

— I dla tych dwóch celów uważa za rzecz konieczną wywieść bogato zamąż?

— Tak, Kelvinie.

— Będzie niejako drugą Macavią dla Grecji — zauważyłem ironicznie — Macavia umiała dla ojczyzny, a Atena wyjdzie dla niej zamąż.

— Atena umiałaby bez wahania dla Grecji, gdyby tego okazała się potrzebą, lecz lepiej jej usługi, żyjąc i mając znaczenie.

— Bez wątpienia.

— A teraz, Kelvinie, przyrzeknij mi, że nie zechcesz przeszkadzać naszym planom... nie będziesz odgrzybiał przeszłości, dziś już umarłej. Przyrzekasz mi?

Ujęła moją dłoń i błagalnie patrzyła w oczy.

— Proszę zarówno przez wzgląd na ciebie, jak i na nią, bądź rozsądnym i spokojnym.

— Nie czynię żadnych przyrzeczeń — odparłem stanowczo — pierwśm sam chcę osiągnąć Atenę. Lecz jeżeli zmieniła się tak, jak pani mówi, jeżeli zapomniała o mnie,

nie poruszę minionej przeszłości. Wiem, że nie mam żadnych praw do niej, zobowiązań czynionych, może bez zrozumienia, przed laty, nie biorę w rachubę, ale dopóki sama mi tego nie powie słowami lub objeśmami, nie cofnę się mimo prośb i gniewu pani.

— Niech tak będzie — puszczając moją rękę rzekła pani Rosaire — przyrzęzy się sam, ale proszę pierwśm ją obserwuj, zanim wspomnisz o minionej przeszłości.

— Zbyt drogą jest dla mnie ta przeszłość, abym mógł ją poruszać, nie wiedząc, czy miłą jest ona dla niej.

Zamilkliśmy.

— Jeszcze jedno pytanie — odezwał się po chwili. — Czy Atena bardzo zmieniła się powierzchownie?

— Bardzo; urosła znacznie, nie ma już dawnych jasno blond włosów, nabrała godności i powagi.

— Tak, bez wątpienia, widziałem ją dziś zrana na Akropolu.

— Była tam w znajomym kółku francuzów i angiolków, lubi cudzoziemcom pokazywać tę miejscowość. W towarzystwie tem — dodała pani Rosaire, spoglądając mi śmiało w oczy — znajdował się też lord St. Ives, syn hrabiego Marazion, ambasadora w Konstantynopolu. Widziałeś więc Atenę i nie poznałeś jej?

— Podobna była, ale nie miałem pewnością; teraz już nie wątpię.

W myśli przesunęła mi się scena miłosna wśród ruin.

— Ale, otóż i oni, słyszę turkot powozu — odezwała się pani Rosaire.

W kilka minut później na progu salonu stanęła młoda para, widziana wśród ruin Akropolu. Powstałem. Taką więc była obecna Atena, a gdzieś się podziła moja dawna Ati? Mimo wielkiej zmiany, na widok jej, serce zabito mi żywo, czulem, że kochem całą duszą i jestem bardzo nie-szczęśliwy.

— Kocham Atenę — słodkim głosem przemówiła pani Rosaire — powitaj dawnego przyjaciela, o którym nie zapominałaś, chociaż on cię nie poznał wśród ruin Akropolu, powitaj Kelvinę!

Powiedzenie to było doskonałe, odrzucił

stawiło mnie w złym świetle. Ateny oczy przez chwilę spokey na moją twarz; wyciągnęła rękę. Piękna była, piękniejsza może niż dawniej, ale brakło jej wesołego uśmiechu, radości, z jaką witała mnie dawniej. Podąpa rączka zadrapła w mej dłoni, czulem to, ale spojrzenie nic nie mówiło, więc ograniczyłem się na konwencyonalnym powitaniu. Jeżeli zapomniała, nie chcę budzić wspomnień...

— Widziałam cię dziś rano — przemówiła dawnym słodkim głosem — ale nie poznałam i nic w tem dziwnego, broda i zarost zmieniły cię bardzo, ale ty mnie powinien być poznać, Kelvinie.

— Urosłaś i spoważniałaś tak bardzo, a jednak zdawało mi się, że cię poznaję, Ateno.

— Czy nie uważasz, jak bardzo jest zmienioną? — wniósłła się pani Rosaire. — Czyś przypuszczał kiedy, że będzie tak wysoka? Lecz, zapewne, wtedy była jeszcze dzieckiem, to już tak bardzo, bardzo dawno.

— Tak, to już bardzo dawno — cichym głosem dorzuciła Atena.

Milczeliśmy wszyscy zaambiarzowani. Towarzyszy Ateny stał opodal, przeglądając fotografie.

— Muszę panów przedstawić — odezwała się pani Rosaire — lord St. Ives, pan Kelvin Cleveland; jako rodacy, powinniście się poznać.

— Ah, pan Cleveland! Znany się trochę — odparł wesoło lord Ives — a pan, przypuszczam, nie czujesz zbytnej sympatii ku nam. W domu mojego ojca właśnie spotkał się stryj pański z obecną lady Kelvin. Macocha moja, nie przypuszczając nawet, że wynika co z tego, dla zabawy wdawała się w swaty i ją głównie możesz pan winić za to, co się stało.

Wesoły uśmiech towarzyszył tym słowom.

— Nie żywił najmniejszej urazy — odparłem — kocham bardzo moją stryjka i ciebie, że jest szczęśliwy.

Byłem bardzo obowiązany lordowi Ives, że ślągnął rozmowę na obojętny temat.

— Nie czułeś się więc zawiedzionym? — spytała pani Rosaire — to bardzo ładnie z twej strony; ludziom tak wiele chodzi o

pieniądze, ale ty zawsze byłeś szlachetny i bezinteresowny — dodała protekcyjnym tonem.

— Nie trudno być bezinteresownym, gdy się już o nie nie dba — odparłem, czując, że staje się śmiesznym.

Ateny myślenie oczy spokey na moją twarz, pani Rosaire uśmiechnęła się.

— Jakto, ty o nie już nie dbasz? — zawołała — zmieniłaś się bardzo, mój drogi, wszak prawda, Ateno? Nic dziwnego, że go nie poznałam rano.

Ateny nie było już w pokoju, wyszła i nie powróciła do końca mojej wizyty. Zabrałem się wreszcie do wyjścia, zły, ze miłowoli pomagałem pani Rosaire do odgrzywania przez nią roli.

— Odwiedzisz nas wkrótce? — mówiła przy pożegnaniu pani Rosaire — jestem zawsze w domu po południu, pamiętaj, jeżeli nie przyjdiesz, posłę po ciebie, między nami ceremonii być nie może.

Wyszedłem zgnębiony i rozpaczony. Po co miałam tu wracać? z bólem serca patrzeć na szczęście utracone?

ROZDZIAŁ IV.

Minęło dni kilka, a nie poszedłem do pani Rosaire; chciałem zapomnieć, zapamiętać zupełnie o pierwszej mojej miłości, tak bardzo dziś zmienionej! Po rozmowie z panią Rosaire wierzyłem, że Atena jest zmieniona. W każdym razie, gdyby pragnęła widzieć się ze mną, mogłaby dać mi to poznać, ja jej szukać nie będę. Doprawdy, chwilami powątpiewałem o uszlachetniającym wpływie miłości. Człowiek zachowujący gotów bywa na wszelkie niebezpieczeństwa i poświęcenia, ale ostatecznie czyni to, czego w oczach ukochanej uchodzi za bohaterstwa — najprostszemu to egoizm, tylko zamaskowany.

Miłość zrobiła mnie podejrliwym i nieufnym: dotychczas nigdy nie postąpiłem w głowie, aby utrata bogatego dziedzictwa mogła mnie nieźli stawić w oczach znajomych, dziś... na wszystkich byłam przygotowany!

(D. c. n.)

znowu Tworosa, przy ulicy 8-to-Jerakiej w Warszawie.

Petersburg.

Dziś donosi, że w Petersburgu ma być przywrócone general-gubernatorstwo, przyczem urząd naczelnika miasta byłby skasowany, a ustanowiony byłby urząd oberpolimajstra.

Ministerium sprawiedliwości podobno ostatecznie ukończyło projekt do prawa o zwiększeniu kary za obrazę moralności publicznej.

Ruska żyła dowiaduje się, iż dotychczasowe przepisy o bezprawnem leczeniu i możliwości zajmowania się ową, nienależących do stanu lekarskiego, leczeniem rozmaitych chorób przy pomocy wynalezionych przez siebie środków, będą poddane rewizji i ocenie przez wydelegowaną w tym celu komisję rządową.

W dopełnieniu przepisów, dotyczących świadectw w zastawach, rada państwa postanowiła, iż świadectwa takie mogą być składane do zarządków skarbowych i instytucji kredytowych, jako ubezpieczenie umów, odroczenia terminu spłaty, otwartego kredytu, pożyczek i t. p., lecz tylko w ciągu roku od daty ich wystawienia. Nowe przepisy wchodzi w życie z d. 13 lipca r. b. i z tą datą zawieszają się wydawanie kopii świadectw zastawnych na dodatkowe zastaw majątku, w dowolnych rozmiarach jego oceny. Świadectwa zastawne i kopie tych świadectw, wydane przed 13 lipca 1892 r., mogą być składane w zarządkach skarbowych i instytucjach kredytowych nie później, jak do 12-go lipca 1893 roku.

Za pozwoleniem Najwyższemu wysłano przysługującego w radzie górniczej i w górnym Komitecie naukowym w Petersburgu, Kullbina, do Prus, Saksonii, Austrii i Węgier, Francji, Belgii i Szwecji na trzy miesiące, dla zebrania na miejscu wiadomości, dotyczących służby i odpowiedzialności urzędników górniczych.

Z CAŁEGO ŚWIATA.

—0—

Kongres wolapikistów. Podczas przyszłej wystawy powszechnej w Chicago, odbędzie się kongres międzynarodowy wolapikistów, na którym rozpatrzone będą wszelkie sprawy członków monachijskiego kongresu w roku 1887 około ndoskonalenia wolapiku.

Zjazd orientalistów. Niezadługo owartę będzie X-ty międzynarodowy zjazd orientalistów w Lizbonie.

Liezb kobiet w Niemczech. według statystyki urzędowej, przewyższa liczbę mężczyzn o—milion.

Praktyczność angielska. Przed kilku tygodniami, angielski steamer „Londonerry” wypłynął do portu Hawru jednocześnie w portu-gołaim okrętem kupieckim „Alcyon”. U wejścia do basenu Vanhan, parowce tak zbliżyły się do siebie, że nastąpiło silne uderzenie, skutkiem którego steamer angielski, z pełnąłową, zatonił. Załogę uratowano, ale towar poszedł na dno ze statkiem. Wskutek tego, pomiędzy właścicielami okrętów wynikł proces, anglicy bowiem winę w tej katastrofie składali na portugalczyków. Statek portugalski przetrwał w Hawrze aż do ukończenia sprawy. Właściciele wolapikistów angielskiego steamer'a wydali się zbyć ponową procedurą francuską, a później dowiedzieli się, że „Alcyon” ma popłynąć do Liverpoolu, zresztą się jakoby pretensję i dozwolił tej wypłynąć na morze. Zaledwie statek ten zarracił kotwicę w porcie Liverpoolu, władze angielskie zaarrestowały go i żądały złożenia odpowiedzi na kaucję, a proces ciągnie się dalej, przed sądem angielskim. W fakcie tym nicma wprawdzie rycerskości, ale praktyczność sama bije w oczy!

Pojedynek. W tych dniach odbył się pod Paryżem pojedynek na szpadzie pomiędzy doktorem de Bourgade La Dardye i p. Grison, redaktorem „Figara”. P. Grison ranny lekko w prawe ramię. Powód do pojedynku dała dziennikarska polemika.

Wieloryb na półmisku. Jeden z pańskich właścicieli restauracji nabył wieloryba, a na drugi dzień jadłospis jego zawierał dwie porcje wiejskiej, która nazwano: „połędwica wielorybia” i „potrawka z wieloryba à la Valentin”. Nowale to jednak nie miały powodzenia i zdaje się, że nie zastąpią łosia, skarpia, płaszcza, ani tuńczyka. Młgso wieloryba smakuje jak wołowina, ugotowana w wodzie, w której poprzednio uwarzono ryby. Jedną zaletą tego mięsa jest to, że nie czuć go trawienia, czego można było się obawiać, nie to jeszcze zaleta zamafu, aby mogły kłódy znać amatorów i figurować w „menu” smacznego obiadu.

Czas, to pieniądź! czego nowy dowód daje „Times”, mający zamiar drukować pismo swoje jednocześnie w Londynie i Paryżu. Tym sposobem wydanie, porządkie rozszane będzie po świecie o 12 godzin wcześniej, to jest o czas, który dotąd potrzebnym jest egzemplarzom „Times’a” na dostanie się do stalego

Ulatwienie. Na Iyonsko-marsylskiej kolei żelaznej wprowadzony został, obmyślony przez inżyniera Cross a system, ułatwiający pasażerom bądź podczas dnia, bądź w nocy, powrót do wagonu, z którego wychodzili na stacy. Każdemu wiadomo, jak niewielką pomocą bywały w tym razie numer, wypisane nad drzwiami wagonu. System Cross'a jest prosty, jak jaskółka Kolumba. Polega on na pomieszczeniu nad drzwiami każdego oddziału wagonu białej metalowej płytki, na której wyrzeźbiony jest jakiś wyraz, prosty i łatwo wyróżniający się przedmiot. W dzień jest on czarnym, w nocy oświetlany bywa z wewnątrz. Na drodze Iyonskiej przygotowano 5,000 takich przedmiotów, zapożyczonych z państwa zwierzepnego, lub roslinnego, albo wyobrażających meble, broń, itp.

Kanarki gadające. Ornitológ, dr. Karol Russ, opowiada w poświęconym przedmiotowi temu artykule, o łatwości, z jaką niektóre kanarki powtarzają dźwięki ludzkiej mowy. W r. 1883 widział on u żony radcy tajnego Grabera w Berlinie, kanarkę, który naśladował patykamiast wszystko, co posłyszał, z wielką dokładnością. Ptaszek nie odznaczał się żadną cechą zewnętrzną od innych tego gatunku. W r. 1885, będąc sejdą na międzynarodowej wystawie ptaków w Kopenhadze, tenże uczoney słyszał kanarkę gadającego. W roku następnym podziwiał taki sam okaz w Wałce, pod Getyoga, u żandarny w Gronau i w Görtz u niejakiego Schüllera. Kanarki takie niechętnie produkują się wobec osób obcych; mowa ich jest przeciągła, podobna do śpiewu i, naturalnie, repertuar słów bardzo szczyplawy, jak u gadających papug.

Zręczne oszustwo. Wilhelm Radloff z Meklenburga, mającyna 28-letni, ożeniwszy się z pierwszą amerykańką, osiadł na dość odległej farmie w Seattle. Wkrótce po ślubie ubezpieczył się na życie na sumę 55,000 dolarów. Agentów ubezpieczeniowych naderżyła wysoka cyfra assekuracyjna. Radloff jednak utrzymywał, iż posiada rozległe majątki i dlatego obniżenie zysku z posiadłości rolnych w Niemczech. Zarówno powyższe argumenty, jak i apocryf zyski z tak wysokiej sumy assekuracyjnej, przekonały dostatecznie agentów, którzy wszelkich śladów zaniechali. Dostawczy polepsze, Radloff przysłał formę na imię żony, poczem przystąpił do wykonania obmyślonego planu, wezwawszy do pomocy przyjaciela, niejakiego Kostrachę z Austrii. Obaj przyjaciele udali się w noc na cmentarz w pobliżu posiadłości Radloff'a i, odkopawszy grób, wydobyli zń zwłoki zmarłego niedawno młodziaka, pobliżej osady, Lewina. Sprawa dziwna, że dom, okazywał nałożnik Radloff'a, napełnił dom wianami, polali olejem i przy pomocy dwóch świec zapalili, nie zapominając o pozostawieniu przy zwłokach kopora dla upozorowania zbrodni. Późem Radloff wyszedł do San-Francisko, wystawy przednio żonę do rodziców. Kostrach zaś udał się do pobliskiej osady, High-high, w celu obserwowania wypadków zbliska. Dom spłonął do szczętu i w dniu następnym, pod gruzami, znalazłono trupa i topór. Pojętrzenie padło na Kostrachę, którego areztowano, zarzucając mu zbrodnię i podpalenie domu dla zatarcia śladów takowej. Przypuszczano, iż Kostrach zamordował przyjaciela, aby osiągnąć jego żonę. Ta ostatnia nie chciała w wielki płacz i lament, wyznaczywszy więcż część sumy assekuracyjnej, jako nagrodę, za wykrycie zbrodniarstwa. Jednocześnie towarzystwo ubezpieczenia upoważniło jedną z banków new-yorskich do wypłacenia wdowie 55,000 dolarów. Słowem, wszystko szło jak z płatka i ci oszustwa byłoby osiągnięty, gdyby Kostrach, naśladując przez policyj, nie był znowu wykryty i nie odkrył całego planu. Naturalnie zwieszona wdowa areztowana, maż jej jednak znik bez śladu.

Policya amerykańska areztowała w San-Francisko, znaczną liczbę przebywających tam chińczyków, którzy należeli do tajnej szajki morderców. Głównym siódmikiem szajki mają być Chiny. Od przeszła bieżącego miesiąca członkowie wzmiankowanej bandy dokonali w samem San-Francisko 112 morderstw.

PIŚMIENNICTWO.

W najnowszym numerze „Prawdy” spotykamy w odcinku nowelę nieznanego nam pisarza węgierskiego Kolomana Miksa z a t h i a. Autor ten, urodzony w r. 1849-tym, ma należeć do najwybitniejszych umysłów wśród „młodych Węgier”. Od roku 1870-go pracował jako dziennikarz w Budapeszcie i Szegedynie, a obecnie redaguje czasopismo beletryczne „Almanach”. Zamieszczona wszakże w ostatnim numerze „Prawdy” nowela Miksa z a t h i a, „Wdowieństwo Marty Timar”, nie usprawiedliwia nadanego mu tytułu „znakomitości”, gotowi więc jesteśmy przypuszczać, iż wśród prac węgierskiego autora zrobiono tymrazem nieszczęśliwy wybór.

Wyszedł z druku majowy zeszyt „Ateneum”, zawierający następujące artykuły: „Kilka słów o naszej krytyce”, przez Józefa Nowińskiego; „Prometeusz”, fragment dramatyczny J. W. Göthe'go, przełożył Ludwik Jenike; „Francia w Afryce północno-zachodniej”, przez d-ra Antoniego Winnickiego; „Rozdziewięć”, obrazek, przez Gryffa; „Herman Sudermann”, zarys literacki, przez Ignacego Suessera; „Municipalność Londynu”, przez d-ra M. E. Trepeke; „Z teorii i faktów przyrodniczych”, przez Maksymiliana Fhuma; „Fizjolog polski wieku XVI”, przez d-ra Feliksa Konecznego; „Pojmowanie przyrody ze stanowiska historyi i teorii poznania”, przez W. M. Kozłowskiego; „Rozbiory i sprawozdania”, „Nowości naukowe i literackie”, „Kronika miesięczna”, „Nekrologia”.

Przyszłość wiatraków.

Wiadomo każdemu, jak ciężką plagą stanowi brak wody. Wielkie miasta, lub bogate osady fabryczne, gdy znajdują się w tem położeniu, posiadając odpowiednie kapitały, mogą zaradzić zlemu przekopaniem kanału, lub sprowadzeniem wody z najbliższej rzeki przy pomocy wodociągów. Na potrzeby małego miasteczka może wystarczyć woda studzienna. Pojedyncze fabryki budują nad rzeką, stawem lub jeziorem. Najczęściej jednak, w tym wypadku, jest zadanie właściciela wsi lub folwarku. Jedynym ratunkiem jest wykopanie odpowiedniej ilości studzien. Nie jest to rzeczą trudną, ani zbyt kosztowną, zwłaszcza, gdy woda znajduje się niegłęboko, ale zastanówmy się nad tem, ile czasu marnuje służba folwarczna na pompowanie wody z tych studzien? Pompują, jak załoga okrętu, któremu grozi zatopienie, mimo to niezawzię ilość wydobytej wody wystarcza na potrzeby gospodarstwa. Można by, wprawdzie, użyć do poruszania pomp maszyn parowej lub gazowej, lecz i ten sposób ma swe niedogodności. Ponieważ koszty, trzeba by tworzyć wiejskich maszynistów i w dodatku wciąż obawiać się eksplozji.

Czemuż więc do poruszania pomp nie używamy małego wiatraków?

Nie mamy tu na myśli ogromnych długoskrzydłych wiatraków, które tak przystają do pejzażu, ale wiatraczki „fin de siècle”, małe, krpce, całe z metalu, zwracające się w stronę wiatru i zwijające żagle, jak to czynią majtkowie, gdy cyklon lub burza zagraża ich masztom.

Tysiące takich aparatów funkcjonuje w Stanach Zjednoczonych, a praktycznie amerykańskie przepadają za nimi. Na rozległej płaszczynie, pomiędzy doliną Mississipi i Skalistymi górami, kwitnie rolnictwo i hodowla bydła, a jednak na całym tym obszarze woda znajduje się na 30 do 50 metrów pod powierzchnią ziemi. Dobywanie jej powierzchnymi wiatrakami, które nie kosztują nic, prócz małego wydatku na ich zbudowanie. Wiatraczki młócą zboże, czyszczą ziarno, mielą je i t. d. Mniejsze miasteczka wiatraczki zaopatrują w wodę, a na wszystkich nowszych liniach dróg żelaznych także wiatraczki dostarczają wody lokomotywow.

Czemuż nie naśladowujemy Amerykanów? Odpowiedź łatwa.

Posiadamy już dwa, czy trzy wzorowe modele małych, nieskomplikowanych i nieskosztownych wiatraków, ale zarzucają im, że, jako zależne od wiatru, w tygodniu zaledwie trzy lub cztery dni mogą być czynne. Czegoż więc potrzeba? Nawet w tych warunkach wody nie zabraknie, jeżeli, rozumie się, woda ta zbierać się będzie w rezerwuarach zapasowych, które dostarczą jej w dni bezczynności wiatraka, z przyczyny cizy lub zbyt gwałtownego wiatru wzmiejk.

Nie na tem kończy się użyteczność wiatraka. Niezadługo będzie on pomagał do oświetlenia elektrycznego. P. Brusca, słynny elektro-technik amerykański, zbudował w posesyi swej, Cleveland, olbrzymi wiatrak, którego koło ma 17 metrów średnicy i pokryte jest 144 skrzydełkami, przedstawiającymi powierzchnię 167 metrów kwadratowych. Wiatrak ten, zbudowany na wieży 18 metrów wysokiej, służy jako motor do dostarczania elektryczności 360 lampom pałacu i zakładów fabrycznych, o sile od 10 do 50 świec stearynowych.

Do dziś dnia jest to siła kapryśna, zależna od sily i kierunku wiatru, lecz i na to znajdują się sposoby. Technicy amerykańscy pracują nad wynalezieniem rezerwuarów, czyli „zbiorników elektrycznych”, do których wiatraczki, przy pomocy wiatru, mogłyby dostarczyć zapas elektryczności na dni zacinne, w które wiatraczki są nieczynne. Gdy zbiorniki te będą udoskonalone, przyjdzie czas, w którym huragany będą upragnione, a po każdym z nich inżynierowie przyzwoili będą zacierać ręce z radości, wofając: „nareszcie doczekaliśmy się pigmego cyklonu, wszystkie nasze fabryki zaopatrzone w elektryczność na lat kilka”.

Jakże wielką byłaby oszczędność drzewa i węgla, niestety, coraz mniej posiadamy, gdybyśmy powrócili do użytkowania sily wiatru, jak to czyni marynarka, szybko powracająca do okrętów żaglowych, zarzuconych zwłaszcza od czasu przekopania kanału Suezkiego. „Bądź zdrow żaglu!”—wołali z żalem starzy majtkowie, a dziś znowu witają go z radością.

Okręty żaglowe przybrały znacznie większe wymiary. Przed laty dwudziestu dochodziły zaledwie do 1,000 beczek (ton), dziś dochodzą i przechodzą nieraz 2,100. Z jedenastu milionów beczek, przedstawiających dawniejszą żeglugę żaglową, zrobiła się przeszło podwójna cyfra, wynosząca 24 miliony beczek.

Za przykładem marynarki zwrócił się i przemysł do sily wiatru, oszczędzając wy-

czepujące się kopalnie węgla. Będzie to nowym dowodem, że nowożytny postęp, to wąż starożytnej nanki, co zwinąwszy się w kolo, kąsa swój ogon!

TELEGRAMY.

Petersburg, 19 maja. (Ag. plu.) Wczoraj, w dniu Urodzin Jego Cesarskiej Wysockości Cesarzowicza Następcy Tronu, po liturgii w cerkwi pałacu w Gatchynie, odbyło się śniadanie na 200 osób. Składały życzenia deputacye od wojsk kozackich, oficerowie pułku atamańskiego i byli nauczyciele Jego Cesarskiej Wysockości Cesarzowicza Następcy Tronu.

Petersburg, 19 maja. (Ag. plu.) Dzisiaj w obecności Najwyższej w nowej administracji spuszczono na wodę nową łódź kanonierską morską „Gremiaszczy” i odbyło się założenie eskadrowych pancerników „Sisaj wielki” i „Poltawa”, zaś na wyspie Galernej odbyło się założenie pancerników eskadrowych „Sawastopol” i „Petropawłowski”. W warsztatach zakładu bałtyckiego spuszczono na wodę morską łódź kanonierską „Odważny”.

Petersburg, 19 maja. (Ag. plu.) „Nowoati” słyszały, że opracowywa się normalna ustawa o piarzech gminnych (wołosnych), według której posady te mają być obsadzone przez ludzi, zupełnie pod względem moralnym zasługujących na zaufanie i z pewnym stopniem wykształcenia. Jednocześnie opracowują się przepisy o sędziach gminnych (wołosnych), mające zastąpić czasowe przepisy z d. 12-go lipca 1889 r.

Petersburg, 19 maja. (Ag. plu.) „Grużdanin” słyszał, że utworzona zostaje komisja do rozstrząśnienia kwestyi ulatwienia warunków kredytu na sola-weksle.

Petersburg, 19 maja. (Ag. plu.) „Peterb. wiadomości” dowiadują się, że rada państwa zatwierdziła niektóre projekty do praw, dotyczących rozmaitych stron kwestyi żydowskiej, a opracowane przez komisję, pod prezydencją towarzysza ministra spraw wewnętrznych, Plewskiego.

Petersburg, 19 maja. (Ag. plu.) Według gazety „Peterb. wiadomości” zamierzone jest zniesienie chederów i domów modlitwy w dzisiejszej ich formie i zastąpienie ich szkołami rządowymi, gdzie zasady religii żydowskiej, język hebrajski i pismo święte będą wykładane nie przez melamedów i belierów, lecz przez ludzi więcej rozwiniętych, pod stałą kontrolą specyalnej inspekcji.

Berlin, 17 maja. (Ag. plu.) Na odbył się dziś rewizji garnizonu głuńskiego cesarza oświadczył, że zdiagł jego pewnego razu powiedział, że dość tylko spojrzeć na muzykantów, aby wyrobił sobie opinie o pułku. Zdarzyło się losom dzisiaj. W Gdańsku przedstawiło mu się wojsko tak dzielne i wyrobione, że lepszego nie widział nawet w Berlinie.

Wiedeń, 16 maja. Kolo polskie zajmowało się dzisiaj merytoryczną sprawą uregulowania waluty. Przemawiali: pp. Eugen. Abrahamowicz i Krański przeciw walucie złotej, za bimetalizmem, pp. Szczepanowski i Dunajewski za złotą walutą. Dzisiaj wieczorem dalsze obrady nad tym samym przedmiotem.

Wiedeń, 16 maja. Króty pogłoska, że

Kallay, współpodstawowy minister skar-

bu i kierownik krajów zajętych (Bośni i

Hercegowiny), ma zostać węgierskim mi-

nistrem handlu w miejsce zmarłego Baro-

sa, miejsce Kallaya zaś ma zająć Dunaj-

ewski.

Wurzburg, 16 maja. Deputacyi miast

Nizszej Frankonii oświadczył minister Lud-

wig w imieniu rządu bawarskiego, iż jest

nadzieja, że się uda utworzyć wielką dro-

gę wodną między Moguncją, Passawą i

Wiedniem. Jeżeli Prusy i Hesja skanali-

zują rzekę Men na pod miasto Hanau,

wówczas Bawaria poprowadzi dalszą ka-

nalizacyę do Aschaffenburga, a dalej w gó-

rze rzeki zaprowadzi holowanie linienne-

we. Jednostki wspólnych celów powinna gó-

rować nad interesami lokalnymi. Utrzymanie

pokoja zależy od troskliwości o silną

armię, która każdemu odbiera ochotę do

zaczepiania Niemiec.

Pest, 17 maja. Rząd węgierski zabro-

nił konsułom swoim klasę więz na pasz-

portach żydów, wydających za Rosy.

Londyn, 19 maja. (Ag. plu.) W mowie,

wygodzonej wczoraj w Hastingsie, oświad-

czył lord Salisbury, że w polityce zewnętrz-

nej państwo trwały spokój. Przechodząc do

stosunku pomiędzy kapitałem i pracą, mowa-

ca wyraził nadzieję, że spory, wynikające

pomiędzy niemi, rozstrzygane będą przez

sądy rozjemcze. Wobec ograniczenia Anglii

od rynku handlowego i usiłowań innych

państw, należy zgubić handel angielski,

„ja nie widzę”—rzekł lord Salisbury—

powodu, dlaczego Anglia, broniąc praw

swoich, za pomocą wojny celowej nie mia-

łaby usunąć z rynku naszych tych naro-

dów, które wyrządzają Anglii wiadomą

szkodę i obniżają cenę towarów, przywu-

żonych z zagranicy, wysokim cłem”.

